

Förordning om fiskemöjligheter i Östersjön 2027

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2026)437

Celexnummer 52026PC0437

Förslag till RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av fiskemöjligheterna för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i Östersjön för 2027 och om ändring av förordning (EU) 2026/249 vad gäller vissa fiskemöjligheter i andra vatten.

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 24 augusti 2026 ett förslag till reglering av fiskemöjligheter för 2027 för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i Östersjön och i vissa andra vatten. Fastställande och fördelning av fiskemöjligheter i Östersjön görs genom att fastställa maximal tillåten fångst (TAC) och kvoter samt därtill knutna villkor. Regeringen ser positivt på att kommissionens förslag präglas av försiktighet utifrån behovet av att återuppbygga flera bestånd. Regeringen anser att en överenskommelse om fiskemöjligheterna bör innehålla restriktivt fastställda fiskemöjligheter i Östersjön samt ytterligare bevarandeåtgärder för flera av bestånden. Regeringen anser samtidigt att det är angeläget att en överenskommelse om fiskemöjligheter inkluderar lösningar för kustnära fiske och det fiske som sker för humankonsumtion och som säkerställer tillgång till råvara till lokala beredningsföretag. Regeringen anser även att det är angeläget att en överenskommelse inte oproportionerligt drabbar det svenska fritidsfisket och därtill knutna turistföretag/näringar negativt.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen lämnar årligen förslag om fiskemöjligheter i Östersjön för nästkommande år. Kommissionen definierade i sitt årliga meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens genomförande de grundläggande principer som kommissionen avser utgå ifrån när den presenterar förslag om fiskemöjligheter genom fastställande av maximal tillåten fångst (TAC) och kvoter för 2027. Meddelandet diskuterades vid Jordbruks- och fiskerådet i juni 2026.

Den 24 augusti 2026 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om fastställande av fiskemöjligheter i Östersjön för 2027 samt vissa fiskemöjligheter i vatten utanför Östersjön.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens förslag för 2027 reglerar i Östersjön arterna torsk, sill/strömming, skarpsill, lax, rödspätta och i viss mån öring samt vitlinglyra i Nordsjön. Kommissionen har angett att förslaget till TAC och kvoter för 2027 i Östersjön överensstämmer med målen och principerna i den gemensamma fiskeripolitiken, inklusive målet om bestandsstorlek över den nivå som kan ge maximal hållbar avkastning (MSY) samt med den fleråriga Östersjöplanen för torsk, sill/strömming och skarpsill i Östersjön.

Kommissionens förslag avser TAC för de två förvaltningsområdena för torsk, TAC för de fyra förvaltningsområdena för sill/strömming, TAC för de två förvaltningsområdena för lax samt TAC för skarpsill och rödspätta i hela Östersjön under 2027. Kommissionen har föreslagit att TAC-nivåerna för lax, skarpsill och rödspätta i hela Östersjön samt sill i Rigabukten fastställs i linje med MSY, medan TAC-nivåerna för strömming i centrala Östersjön och i Bottniska viken fastställs till nivåer under MSY. Förslaget avser även TAC för bl.a. vitlinglyra i Nordsjön för perioden 1 november 2026 till 31 oktober 2027. Fiskemöjligheter för vitlinglyra beslutas av EU gemensamt med Storbritannien. Förslaget har kompletterats och avser även bl.a. TAC för vitling i Biscayabukten, blåvitling i norska vatten och torsk i grönländska vatten.

Utöver dessa TACer innebär kommissionens förslag ett förbud mot riktat fiske av torsk i hela Östersjön och sill i västra Östersjön (väster om Bornholm).

Kommissionen föreslår att endast oundvikliga bifångster ska vara tillåtna av dessa bestånd. Storleken på de föreslagna bifångst-TAC:erna för 2027 föreslås minskas avsevärt jämfört med 2026. Kommissionens föreslagna minskningar av bifångst-TAC för östlig och västlig torsk analyseras för närvarande avseende om minskningarna har begränsande effekt på fisket efter andra arter genom att inte täcka de faktiska oundvikliga bifångster som behövs för att fisket efter andra arter ska kunna fortgå i det berörda området. Det vill säga analys vad gäller om de föreslagna nivåerna på bifångst-TAC:erna riskerar leda till oproportionerliga negativa socioekonomiska effekter för såväl kustfisket som fiskberedningsföretag och kustsamhällen. Samtidigt analyseras i vilken utsträckning den föreslagna minskningen skulle påverka återhämtningen av beståndet.

Det undantag som sedan 2022 medgett ett småskaligt sillfiske i västra Östersjön med passiva redskap finns inte med i kommissionens förslag för 2027. Storleken på bifångstkvoten av västlig sill för 2027 föreslås också nästan halveras jämfört med 2026. Ett slopat undantag kommer att få direkt negativa effekter för det småskaliga kustnära fisket som hittills skett för humankonsumtion i Öresund och vid Skånes södra kust såväl som de fiskberedningsföretag som är beroende av råvara från detta fiske och således för berörda kustsamhällen. Det kustnära fisket har oftast begränsad möjlighet att anpassa sitt fiske eller förflytta sig varför särskild hänsyn i förvaltningen är nödvändig. Ett förlorat kustfiske, och infrastrukturen som är knuten till detta, är svårt att återetablera. Kommissionens föreslagna minskning av TAC för västlig sill analyseras för närvarande avseende om minskningarna riskerar leda till oproportionerliga negativa socioekonomiska effekter för ovan nämnda småskaliga fiske, berörda fiskberedningsföretag och därmed sysselsättningen i svenska kustsamhällen. Effekten av det begränsade undantag för småskaligt riktat fiske med passiva redskap inom den kvot som funnits på plats sedan 2022 bedöms vara marginell för återhämtningen av beståndet av västlig sill mot bakgrund av att en majoritet av västlig sill tas som bifångst i riktat fiske efter andra arter i Nordsjön.

Utöver förslag till TAC innebär kommissionens förslag också förslag om korrigering skyddsåtgärder som är funktionellt knutna till fiskemöjligheterna; lekfredningsåtgärder för torsk och sill/strömning samt att fritidsfisket på torsk och lax fortsätter att begränsas på EU-nivå under 2027. Lekfredningsåtgärderna för torsk och sill/strömning är utformade i linje med vetenskapliga råd och

med viss hänsyn tagen till kustnära fiske och de beredningsföretag som är beroende av råvara från dessa fisken och därmed sysselsättningen i kustsamhällen.

Kommissionen föreslår också att förlänga förbudet mot att fiska öring utanför fyra nautiska mil som infördes 2019 för att komma till rätta med den felrapportering av lax (som öring) vilket det Internationella havsforskningsrådet (ICES) tidigare lyft fram.

Kommissionen föreslår att ett fortsatt hållbart fiske på de starka laxbestånden i norra Östersjön ska medges, samtidigt som skyddet för svaga laxbestånd i Östersjön vidhålls. Detta genom att endast tillåta ett riktat kustnära laxfiske i norra Östersjön under sommaren, medan riktat fiske i södra Östersjön, där de flesta svaga laxälvar finns, är förbjudet. Även fritidsfiske på lax föreslås fortsätta att regleras på EU-nivå under 2027. Kommissionen föreslår att fritidsfisket ska förbjudas i de områden där yrkesfiske efter lax är förbjudet och även omfatta odlad lax. Förslaget avseende fritidsfisket av lax innebär en skärpning jämfört med den reglering som gällt under 2026 (och föregående år), då det under 2026 (och föregående år) funnits en begränsad möjlighet att nyttja odlad lax som resurs i fritidsfisket. Denna inskränkning förväntas ge negativa socioekonomiska effekter för fritidsfisketurismen som i nuläget kan bedriva ett fiske efter odlad lax i Östersjön under befintlig reglering. Effekten av det begränsade undantag för fritidsfiske att nyttja odlad lax som resurs i fritidsfisket som funnits på plats sedan 2022 har ingen nämnvärd påverkan på återhämtning av svaga vilda lax bestånd.

ICES pekar på att negativ påverkan från annan mänsklig aktivitet påverkar beståndssituationen för och återhämtningen av sill/strömming, rödspätta och torsk. Särskilt för torskbestånden lyfts påverkan från miljön som övergödning vilket leder till syrebrist, och ekosystemeffekter av syrebrist samt parasiter och predation från ökade sälbestånd. Lokalt kan även predation från ökade skarvbestånd påverka fiskbestånd, exempelvis lax. De senaste åren har dessa fiskerioberoende aktiviteter lyfts fram som en mycket större påverkan än fiskets påverkan. En snabb återhämtning av framförallt torskbestånden och den västliga sillen kan därmed inte förväntas. Ryska Federationen har fortsatt att medge riktat torskfiske under hela den tid som EU förbjudit riktat torskfiske. Ryska Federationen har också medgett ett fortsatt högt fisketryck på det centrala sill/strömmingsbeståndet samt skarpsill under hela den tid som EU

begränsat sitt fisketryck. Ryska Federationens agerande försenar således återhämtningen av dessa bestånd och har således negativ effekt både på bestånden och EU:s näringar och intressen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik är ett fullständigt harmoniserat politikområde.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Förslaget har inga budgetära konsekvenser för statsbudgeten. Förslaget bedöms inte heller få några ekonomiska följder för Europeiska unionens budget.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens övergripande målsättning är att förvaltningsåtgärder ska beslutas i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer. När det gäller fiskemöjligheter anser regeringen således att det är angeläget att nå målen om beståndsstorlek över den nivå som kan ge maximal hållbar avkastning (MSY), att den gemensamma fiskeripolitikens mål om landningsskyldighet möjliggörs, att den vetenskapliga rådgivningen, ekosystemansatsen och försiktighetsansatsen utgör grunden för besluten. Regeringen anser att den fleråriga Östersjöplanen för torsk, sill/strömming och skarpsill ska tillämpas för de bestånd som omfattas av planen.

Regeringen ser således positivt på att kommissionen förslag präglas av försiktighet utifrån behovet av återhämtning för flera bestånd. Regeringen anser med anledning av den allvarliga miljösituationen i Östersjön, och utifrån målsättningen att återuppbygga bestånden, att Sverige bör verka för restriktivt sätta fiskemöjligheter i Östersjön samt ytterligare bevarandeåtgärder (inkl. lekfredningsåtgärder) för flera av bestånden.

Regeringen anser att åtgärder ska vara ändamålsenliga, grundas på vetenskapliga råd och att åtgärder inte oproportionerligt ska drabba det svenska kustnära fisket eller fiske för humankonsumtion negativt. Detta i syfte att åtgärderna ska

bidra till återhämtade fiskbestånd samtidigt som fiskets konkurrenskraft värnas och förblir livskraftigt.

Regeringen anser således att det är angeläget att en överenskommelse om fiskemöjligheter inkluderar lösningar för kustnära fiske och det fiske som sker för humankonsumtion och som säkerställer tillgång till råvara till lokala beredningsföretag, så länge lösningarna inte är ett hinder för beståndens återhämtning. Detta i syfte att bidra till livskraftigt kustfiske och beredningsföretag som bidrar till en levande landsbygd samt livsmedelsproduktion och livsmedelsberedskap i Sverige. Regeringen är således även angelägen om att bibehålla nödvändig infrastruktur kopplat till dessa näringars verksamhet och utvecklingsmöjligheter. Regeringen anser även att det är angeläget att en överenskommelse inte oproportionerligt drabbar det svenska fritidsfisket och därtill knutna turistföretag/näringar negativt.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har lämnat preliminära synpunkter på kommissionens förslag både i det regionala forumet för Östersjön, Baltfish, samt i rådets förberedande organ. Medlemsstater har framfört preliminära ståndpunkter framförallt innebärande högre fångstnivåer för flera av bestånden som kan medges inom de ramar som ställs i den gemensamma fiskeripolitiken och i Östersjöplanen och dessa medlemsstater ifrågasätter därmed i flera fall kommissionens förslagna fångstnivåer. Dessa länder åberopar att det vetenskapliga underlaget medger högre fångstnivåer och understryker vikten av att socio-ekonomiska effekter beaktas och att oproportionerliga negativa effekter begränsas. Flera medlemsstater har också understrukt vikten av återhämtning av flera bestånd.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionerna har inte yttrat sig.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats. Regeringen har dock berett yrkesfiskets organisationer, Fiskbranschens riksförbund, företrädare för berörda fiskberedningsföretag, Sportfiskarna, företrädare för turboatsnäringen, Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden, Baltic Waters 2030, Coalition Clean Baltic, Fiskesekretariatet, Stiftelsen för Östersjölaxälvar i samverkan samt

Östersjöuppropet möjlighet att vid samrådsmöten under augusti och september 2026 yttra sig om fastställande av nästa års fiskemöjligheter. Berörda länsstyrelser bereddes under september 2026 möjlighet att yttra sig genom Havs- och vattenmyndigheten.

De flesta intressenter delar kommissionens inställning om att restriktiva TACer behövs, dock finns variation vad gäller hur restriktiva. Flera kunde stödja kommissionens föreslagna nivåer, medan några förespråkade lägre respektive högre nivåer. Flera underströk behovet av att säkerställa att utformningen av föreslagna lekstängningsåtgärder grundas på bästa tillgängliga vetenskapliga råd, samt att befintliga lekstängningsåtgärder utvärderas i syfte att avgöra om åtgärderna är effektiva för att skydda lek och bidra till återhämtning av bestånden. Vissa förespråkade mer omfattande lekstängningsåtgärder än de som föreslagits av kommissionen. Vissa ansåg att det bör göras anpassningar av kommissionens förslag för att bättre möjliggöra det småskaliga kustfisket och fisket som bedrivs till humankonsumtion och som levererar fisk till svensk beredningsindustri. Några ansåg att ingen hänsyn borde tas oavsett socioekonomiska konsekvenser. Vad gäller förslaget om att förbjuda allt fritidsfiske av lax söder om Åland önskade vissa intressenter att behålla den reglering som funnits sedan flera år och som innebär att en odlad lax per person och dag får fiskas.

Den rådgivande nämnden för Östersjön (BSAC) har lämnat synpunkter direkt till kommissionen. BSAC har också direkt till Baltfish och Östersjöns medlemsländer lämnat specifika synpunkter om fiskemöjligheterna i Östersjön, och bland annat framhållit de negativa effekterna kommissionens förslag bedöms ha för fiskenäringarna och de beredningsföretag som är beroende av råvara från fiske i Östersjön. BSAC framhåller även vikten av ett holistiskt angreppssätt i syfte att utöver fiskreglering även åstadkomma förbättringar i Östersjöns ekosystem.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 43.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Kommissionen anger att förslaget omfattas av unionens exklusiva befogenhet i enlighet med artikel 3.1 d i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Subsidiaritetsprincipen är därför inte tillämplig. Kommissionen anger vidare att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen. Regeringen delar kommissionens bedömning.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens förslag till förordning kommer att diskuteras i det regionala forumet för Östersjön, Baltfish, samt i rådet under september och oktober 2026 med målsättningen att rådet ska nå en politisk överenskommelse vid Jordbruks- och fiskerådet den 26–27 oktober 2026.

4.2 Fackuttryck och termer

TAC: Total Allowable Catch; Maximal tillåten fångst

Kvot: Kvoten är den del av TAC som en medlemsstat tilldelats enligt en fast fördelningsnyckel